

De collectiebeheerders

aflevering 15 Frans Slieker

KEES PLAISIER *

FRANS SLIEKER

INSPECTEERT DE

COLLECTIE

KREEFTACHTIGEN.

[FOTO: KEES MOELIKER]

François Johannes Albertus Slieker (Schiedam, 1955) volgde de HBS en vervolgens via Cambridge University een driejarige opleiding Engels. Momenteel is hij zelfstandig consultant op het gebied van softwareontwikkeling. In 1978 raakte hij betrokken bij het toenmalige Natuurhistorisch Museum Rotterdam en in 1994 werd hij benoemd tot collectiebeheerder Crustacea.

Frans Slieker is de collectiebeheerder van de Crustacea, de kreeftachtigen. Hij is ook de bedenker en ontwerper van CB 1.0, het registratieprogramma, met behulp waarvan in het Natuurmuseum de collecties in de computer worden vastgelegd. In Straatgras van mei 2001 heeft u over dit degelijke en flexibele programma kunnen lezen. Frans zelf gebruikt de term 'variabele uniformiteit'. Voor wie de uiteenlopende collecties en hun al evenzeer verschillende collectiebeheerders kent, is dat een passende en een doeltreffende term. De eigenaardigheden van de deelcollecties en de voorkeuren van de beheerders kunnen in CB 1.0 tot hun recht komen, zonder dat de toegankelijkheid voor anderen en de noodzakelijke uniformiteit verloren gaan.

Op zijn eigen website (www.slieker.htmlplanet.nl) noemt Frans Slieker zich een duizendpoot. Alleen al zijn activiteiten in het Natuurmuseum (collectiebeheerder, software-specialist, bestuurslid van de Vereniging, en bestuurslid van het Ondersteuningsfonds) rechtvaardigen die naam. Voor wie weet wat hij dan nog doet om zijn brood te verdienen, komt al snel tot duizendpoot, bij wijze van spreken dan. De tienpotigen, waarmee hij zich het liefst bezighoudt, hebben dan letterlijk wel vijf poten aan elke kant van hun lijf, maar zijn daarmee toch niet zo veelzijdig als Frans, die het met twee armen en benen (en zijn brein) doen moet.

De kreeftachtigen hebben zijn hart. Maar eenkenig is hij niet. Onder zijn hoede vallen de kreeften,

krabben, garnalen, pissebedden, vlokreeften en zeepokken. Privé is hij een gedreven schelpenverzamelaar. Hij schreef een boek over keverslakken waar zowel verzamelaars als malacologen lang naar uitgekeken hebben: 'Chitons of the world, an illustrated synopsis of recent Polyplacophora' en publiceerde in DEINSEA, onder andere over het type-materiaal van weekdieren dat in de NMR-collectie aanwezig is, en een catalogus van de kreeftachtigen die hij beheert.

Al in 1978 bij het museum

Toen het museum nog in Diergaarde Blijdorp zat, raakte Frans erbij betrokken. Al snel kwam hij in het bestuur van het museum, eerst als secretaris, later als voorzitter. In die begintijd waren collectiebeheer, verzamelen en bestuurswerk nauw verweven. Frans: 'Dat is nu anders'. Hij was een belangrijke factor in de overgang van het museum van Blijdorp naar Villa Dijkzigt en in de oprichting van de Stichting Natuurmuseum Rotterdam, die het museum nu beheert. In de onderhandelingen met de Gemeente Rotterdam en in de soms emotionele discussies in de vereniging, speelde Frans een sturende rol.

Reizend verzamelen

Hoe belangrijk het bestuurswerk ook zijn mag, als het er om gaat is Frans het meest nieuwsgierig naar alles wat met het mariene, met name de ongewervelde dieren te maken heeft. Zoals gezegd beperkt hij zich niet tot de tienpotigen. Met collega's die andere deelcollecties beheren (beheerden) en/of verzamelen (Frans de Jong, Erwin Kompanje en Herman Strack) heeft hij veel gereisd en verzameld in het veld. Dan kijk je al gauw mee in het specialisme van je medereiziger. Uit hun wetenschappelijke publicaties blijkt dat ook. En het zal waarschijnlijk nog duidelijker worden uit een boek dat nog dit jaar in eigen beheer zal worden uitgegeven. Daarin zijn de reisverhalen gebundeld die dit illustere gezelschap vanaf 1977 heeft opgetekend. Die verhalen, over vele hoeken van de wereld,

HET MERENDEEL VAN DE
COLLECTIE KREEFT-
ACHTIGEN WORDT
BEWAARD IN 70%
ALCOHOL.
[FOTO: KEES MOELIKER]

bieden - naar verwachting - meer dan alleen de wetenschappelijke notities. Verslagen van vakantie-reizen met een doel.

1200 monsters

De omvang van de door Frans beheerde collecties is ongeveer 1200 monsters, waarvan 95% in alcohol wordt bewaard. Op een paar plankjes ongedetermineerd materiaal na, is alles in de computer (in CB 1.0) opgenomen. In het depot ziet het er dan ook goed geordend uit. Sommige monsters zien er ook als een monster uit. Grote en angstaanjagende krabben, bijvoorbeeld. Dood, maar evengoed. Maar meestal is het materiaal veilig opgeborgen in glazen potten, met een geruststellend etiket, waarop de gegevens ordelijk zijn vermeld. Beheren is immers ook bezweren.

Geven en nemen

Onder invloed van zijn moeder ontwikkelde Frans een praktische relatie met de natuur. Zij kwam uit het boerenbedrijf en daar wordt nuchter tegen de natuur

aangekeken. Geven en nemen, noemt Frans dat. Zijn nieuwsgierigheid werd toen gewekt. Frans herinnert zich nog zijn eerste herbarium en de vakanties uit die tijd bij zijn grootouders in Zuid Limburg. Grootvader nam hem mee op lange wandelingen door de Voerstreek en het Mergelland. Toen Frans een jaar of vijftien was, was de kust de meest nabije natuur. Ook toen stimuleerde

BOVEN:
MAJA SQUINADO EEN
FORSE SPINKRAB UIT DE
ALGARVE.
ONDER:
DROOG GEPREPAREERDE
KREEFTACHTIGEN ZIJN
MOOI OM TE ZIEN, MAAR
ZEER KWETSBAAR.
[FOTO'S: JAAP VAN LEEUWEN]

grootvader de belangstelling voor het mariene. Dat heeft zijn sporen nagelaten. Inmiddels heeft Frans een privé-collectie van 12.000 mariene mollusken, schelpen dus. Grotendeels uit het West Palearctische gebied, maar met uitschieters naar Caribische streken, door Frans daar zelf verzameld. Die verzameling is in 25 á 30 jaar opgebouwd en wordt nog altijd mondjesmaat aangevuld. Steeds wil Frans kunnen vergelijken en verzamelt hij meerdere exemplaren van één soort.

Fascinaties

Voor de leek is het natuurhistorisch jargon soms een drempel. Dat merkte ik weer eens toen ik het krabbenboek van Hans Adema doorbladerde, om een idee te krijgen van de fascinaties van Frans Sliker. Het jargon wordt daarin gelukkig door een verklarende woordenlijst goed toegankelijk gemaakt. Maar wat vooral opvalt in het boek is de veelzijdigheid van krabben en kreeften.

Spinkrabben, die zich camoufleren met allerlei organismen: zeepokken, kalkkokerwormen, zeeanemonen, sponzen; het porceleinkrabbetje en het harig porceleinkrabbetje, de augustinuskrab, de kleine kiezelkrab, de helmkrab. Groot en heel klein. De omschrijvingen en toelichtingen zijn soms merkwaardig: 'het mondveld is vierkant en naar voren niet gootvormig versmald'. En over de helmkrab wordt gezegd: 'de naam predikantje houdt vermoedelijk verband met de lange schaarpoten van het mannetje'. Wat daarmee precies bedoeld wordt, komen we waarschijnlijk nooit te weten.

Zo blijven er geheimen in de fascinaties van een veelzijdige liefhebber van tienpotigen, die bedacht heeft hoe je alle natuurhistorische collecties variabel uniform toegankelijk kan maken. Het zijn (andere) geheimen die Frans Sliker nieuwsgierig en alert houden. Het museum en de bezoeker varen er wel bij.

Publicatielijst

Schwabe, E., & Sliker, F.J.A., 2001 - A new species of *Callochiton* Gray, 1847 (Mollusca: Polyplacophora) from Western

FRANS SLIEKER
IN ACTIE OP HET EILAND
SKOKHOLM, WALES,
AUGUSTUS 1991.
[FOTO: ERWIN KOMPANJE]

Samoa - Deinsea 8: 225-228

Sliker, F.J.A., de Jong, A.F., Strack, H.L. & Kompanje, E.J.O., 1994 - The marine malacofauna of Skokholm Island - Deinsea 1: 57-75

Sliker, F.J.A., 1995 - Catalogue of molluscan type specimens in the Natuurmuseum Rotterdam - Deinsea 2: 33-40

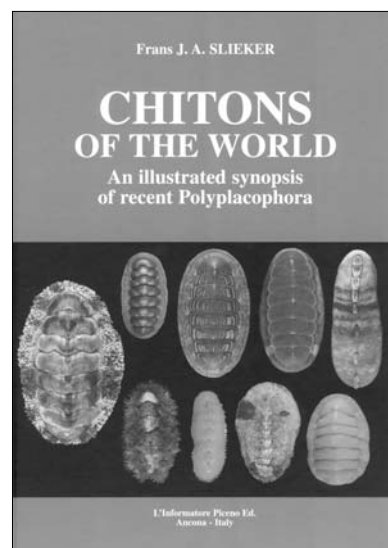
Sliker, F.J.A., 2000 - Chitons of the world, an illustrated synopsis of recent Polyplacophora - L'Informatore Piceno Ed. Ancona, Italy

Sliker, F.J.A., 2001 - CB 1.0 Collectiebeheer, een nieuw registratieprogramma voor natuurhistorische collecties - Straatgras 13(1): 10-13

Sliker, F.J.A., 2001 - Catalogue of Crustacea in the Natuurmuseum Rotterdam - Deinsea

8: 127-134

Sliker, F.J.A., 2001 - *Ebalia tuberosa* (Pennant, 1777): a rare discovery in Dutch coastal waters - Deinsea 8: 243

DE MEEST OMVANGRIJKE
PUBLICATIE VAN FRANS
SLIEKER: HET BOEK
'CHITONS OF THE
WORLD'.